

KONTROLLIMI EKSTERN I NJOHURIVE
TË NXËNËSVE TË KLASËS SË NËNTË

KATALOGU I PROVIMIT

GJEOGRAFI

VITI MËSIMOR 2012/2013

Katalogun e provimit e përgatitën:

Nada Maras, Enti për Shkolla

Vesna Kekoviq, SHF „Kekec“ - Sutomore

Sllagjana Foliq, SHF „ Dr. Dragisha Ivanoviq“ – Podgoricë

Zoran Pejoviq , Gjmnazi „ Slllobodan Shkeroviq“ – Podgoricë

Dragoje Gjokiq, Qendra e Provimeve

Recensente:

Dr. Dragica Mijanoviq

Konsulent profesional:

Nikollë Dukaj, profesor i lëndës

Përktheu:

Luigj Berisha

PËRMBAJTJA

1. Hyrje	4.
2. Rregullat e provimit.....	5
3. Qëllimet e përgjithshme të provimit.....	6
4. Struktura e provimit.....	7
5. Programi i provimit.....	8
6. Shembulli i testit me skemë për pikëzim.....	22
7. Literatura	44

1. HYRJE

Provimi ekstern për nxënësit e klasës IX të shkollës fillore (Matura e Vogël) është kontrollim ekstern i standardizuar i të arriturave shkollore të nxënësve në fund të ciklit të tretë të arsimimit fillor. Një vendim i këtillë ka gjetur mbështetje në Ligjin për shkollën fillore, neni 56 ("Gazeta Zyrtare e RMZ", nr. 64/02 e 8. 11. 2002, 49/07 e 10. 08. 2007 dhe 45/10 e 04. 08. 2010), kurse mënyra dhe procedura e kontrollimit të dijes është e rregulluar me Rregulloren për mënyrën dhe procedurën e kontrollimit të njohurive të nxënësve në fund të ciklit arsimor ("Gazeta Zyrtare e RMZ", nr. 62 e 14. 12. 2012).

Kontrollohen njohuritë, aftësitë dhe shkathtësitë të cilat bazohen në pjesët kryesore të programit të lëndës së historisë, kurse duhet t'i kenë nxënësit në fund të shkollës fillore.

Përgatitjen e detyrave e bën Qendra e Provimeve, derisa kontrollimin e dijes e bën Qendra e Provimeve në bashkëpunim me shkollën. Mënyrën dhe procedurën e kontrollimit të dijes së nxënësve e përcakton Ministria e Arsimit dhe Sportit.

Në provimin ekstern të nxënësve të klasës së nëntë, Gjeografia është lëndë të cilën e zgjedh nxënësi nga lista e lëndëve të detyruara.

Katalogu i provimit hollësisht e përshkruan provimin nga Gjeografia dhe u kushtohet nxënësve dhe mësimitdhënësve.

Në Katalogun e provimit janë cekur qëllimet e përgjithshme të provimit, është përshkruar struktura e provimit, kurse përmes formës së qëllimeve të provimit saktësisht është thënë përmbajtja e lëndës që i nënshtrohet provimit. Është dhënë edhe shembulli i testit me skemën e hollësishtme për vlerësim.

2. RREGULLAT E PROVIMIT

Të gjithë nxënësit të cilët e kanë zgjedhur Gjeografinë nga lista e lëndëve të detyruara në provimin ekstern për nxënësit e klasës IX, do të japin provimin të njëjtën ditë dhe në të njëjtën kohë.

Është paraparë që nxënësi të ulët vetëm në bankë dhe që renditja e bankave në klasë të jetë e tillë që më së shumti në një hapësirë të vendosen 15 nxënës.

Materiali i provimit do të pakëtohet në qese të veçanta dhe të sigurta (PVC), të cilat do të hapen para nxënësve para fillimit të provimit.

Në provim nuk lejohet:

- prezantimi i rrejshëm
- shikimi i detyrave të provimit para kohës së lejuar
- pengimi i nxënësve tjerë
- përshkrimi nga nxënësi tjetër
- shfrytëzimi i mjeteve të palejuara
- mosrespektimi i sinjalit për përfundimin e provimit

Mjetet e lejuara janë: lapsi i thjeshtë, goma, lapsi kimik dhe korrektori.

Punimi i nxënësit duhet të jetë i shkruar me laps kimik.

3. QËLLIMET E PËRGJITHSHME TË PROVIMIT

Qëllimi i provimit ekstern në fund të klasës së nëntë (Matura e vogël) nga Gjeografia është që:

- të kontrollojë njohuritë nga Gjeografia dhe aftësitë e arritura gjatë shkollimit në shkollën fillore, të cilat janë përkufizuar përmes standardeve arsimore të lëndës dhe me këtë katalog;
- të kontrollojë nëse nxënësi zotëron njohuritë e për proceset natyrore-gjeografike dhe proceset shoqërore-gjeografike dhe dukuritë që paraqiten në rrafshin lokal, rajonal dhe atë planetar dhe ndikimin e tyre në mes veti;
- të vërtetojë nëse nxënësi i kupton paraqitjet e dukurive më të rëndësishme dhe procesin përmes shembujve karakteristik të tyre dhe lidhjeve të shkakut dhe pasojës;
- të vërtetojë nëse nxënësi i kupton strukturat dhe proceset e rajoneve të ndryshme në kuadër të sistemit global;
- të vërtetojë nëse nxënësi është i njohur me veçoritë gjeografike të Malit të Zi;
- të vërtetojë nëse nxënësi ka fituar dije për parandalimin, mbrojtjen dhe përparimin e mjedisit jetësor;
- të aftësojë nxënësin për procesin e arsimimit të vazhdueshëm;
- të krahasojë të arriturat e njohurive dhe aftësive nga Gjeografia në nivelin shkollor dhe nacional.

4. STRUKTURA E PROVIMIT

Numri maksimal i pikëve është **100**. Detyra që nuk është zgjidhur saktë ose ajo që nuk është kryer **nuk sjall** pikë negative.

Provimi përmban dy lloj detyrash:

a) detyrat me zgjedhje të shumëfishtë

b) detyrat e tipit të hapur

Tipi i detyrave	Numri i detyrave
Detyrat e tipit të hapur	15 - 20
Detyrat e tipit të mbyllur	10 -20

Lënda mësimore nga Gjeografia për shkollën fillore është e ndarë në 4 kapituj (fusha). Me tabelë është dhënë përfaqësimi i përmbajtjes në strukturë të provimit.

Numri rendor	Kapitulli	Përfaqësimi i përmbajtjes me %
1.	Gjeografia e përgjithshme fizike dhe shoqërore (klasa VI dhe dy temat e para të klasës VII)	20%
2.	Gjeografia e Europës (klasa VII)	15%
3.	Gjeografia e kontinenteve jashtë europiane (klasa VIII)	30%
4.	Gjeografia e Malit të Zi (klasa XIX)	35%

5. PROGRAMI I PROVIMIT

1. GJEOGRAFIA E PËRGJITHSHME

1.1. HYRJE NË GJEOGRAFI

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 1.1.1. objektin e studimit të gjeografisë;
- 1.1.2. të theksojë ndërlikueshmërinë dhe llojllojshmërinë e elementeve të mjedisit gjeografik;
- 1.1.3. të analizojë varësinë ndërmjet elementeve natyrore dhe elementeve shoqërore.

1.2. GJITHËSIA DHE TOKA

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 1.2.1. të përkufizojë nocionet themelore për Gjithësinë;
- 1.2.2. llojet e trupave qiellor, pozitën dhe lëvizjen e tyre;
- 1.2.3. të njohë Sistemin Diellor dhe pozitën e Tokës në të.

1.3. PLANETI I TOKËS

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 1.3.1. formën dhe madhësinë e Tokës dhe rrugën deri te këto njohuri;
- 1.3.2. të dallojë pjesët tokësore dhe oqeanike të Tokës;
- 1.3.3. krahasojë pozitën, madhësinë, përthyerjen e kontinenteve;
- 1.3.4. të kuptojë shtresat e ndërtimit të tokës dhe përbërjen e kores së Tokës;
- 1.3.5. të dallojë format themelore të relievit;
- 1.3.6. të njohë fuqitë e brendshme dhe të jashtme dhe rolin e tyre në krijimin e relievit;
- 1.3.7. të analizojë ndikimin e njeriut në natyrë (ndikimin pozitiv ose negativ).

1.4. PARAQITJA E SIPËRFAQES SË TOKËS

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

1.4.1. të kuptojë nevojën dhe të dallojë metodat e paraqitjes së Tokës;

1.4.2. të caktojë tiparet dhe elementet e hartës gjeografike;

1.4.3. të dallojë hartat sipas përdorimit, përmbajtjes dhe shkallës;

1.4.4. të dëshmojë aftësitë e orjentimit në hartë ose në natyrë:

1.5. LËVIZJA E TOKËS DHE PASOJAT E LËVIZJEVE TË SAJ

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

1.5.1. të kuptojë dhe të shpjegojë pasojat e lëvizjes dymnyrëshe të Tokës;

1.5.2. të analizojë ndërrimin e stinëve të vitit dhe brezave të nxehtësisë;

1.5.3. të konkludojë për pasojat e lëvizjeve në gjerësitë tona gjeografike dhe ndikimin në jetën dhe punën.

1.6. MBËSHTJELLËSI AJROR I TOKËS

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

1.6.1. të informojë për përbërjen dhe strukturën e atmosferës;

1.6.2. të vlerësojë rëndësinë e atmosferës për jetën në Tokë;

1.6.3. të analizojë faktorët dhe elementet klimatike si dhe varësinë ndërmjet tyre;

1.6.4. të dallojë kohën dhe klimën dhe tipat klimatike në Tokë;

1.6.5. të analizojë pasojat e ndotjes së atmosferës dhe masat e mbrojtjes.

1.7. UJËRAT NË TOKË

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 1.7.1. të kuptojë rëndësinë e ujit për jetën në Tokë;
- 1.7.2. të dallojë llojet e ujërave;
- 1.7.3. të analizojë përthyerjen e brigjeve, vetitë dhe lëvizjet e ujit të detit;
- 1.7.4. të analizojë karakteristikat e ujërave në tokë, renditjen dhe rëndësinë e tyre;
- 1.7.5. të kuptojë problemin e mungesës së ujit të pastër dhe të zhvillojë raport kritik ndaj këtij problemi.

1.8. BOTA BIMORE DHE SHTAZORE

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 1.8.1. të kuptojë shtrirjen e botës bimore dhe shtazore;
- 1.8.2. të analizojë verësinë ndërmjet karakteristikave klimatike dhe të reljevit dhe shpërndarjen e botës së gjallë;
- 1.8.3. të shpjegojë raportin e njeriut dhe vegjetacionit dhe nevojën e mbrojtjes.

1.9. POPULLSIA DHE VENDBANIMET NË TOKË

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 1.9.1. të shpjegojë ndikimin e kushteve natyrore dhe shoqërore në përhapjen e popullsisë;
- 1.9.2. të dallojë lëvizjen natyrore dhe hapsinore të popullsisë dhe pasojat e këtyre lëvizjeve;
- 1.9.3. të dallojë strukturën dhe karakteristikat e popullatës (gjinisë, moshës, racës, religjionit, etj);
- 1.9.4. të ndajë rajonet e populluara nga rajonet e papopulluara si dhe shkaqet e kësaj gjendjeje;
- 1.9.5. të dallojë tipat e vendbanimeve dhe kushtet e paraqitjes së tyre;
- 1.9.6. të analizojë problemet bashkëkohore të popullatës.

1.10. TËRËSIA GJEOGRAFIKE DHE VEPRIMTARITË NJERËZORE

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 1.10.1. të dallojë mjedisin natyror dhe gjeografik;
- 1.10.2. të kuptojë nocionin e rajonit;
- 1.10.3. të analizojë llojet dhe rëndësinë e resurseve natyrore;
- 1.10.4. të dallojë veprimtaritë ekonomike dhe varësitë ndërmjet tyre nga kushtet natyrore dhe shoqërore.

2. EUROPA

2.1. Europa-karakteristikat natyrore dhe shoqërore

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 2.1.1. të shpjegojë pozitën gjeografike të Europës;
- 2.1.2. të përshkruaj brigjet e Europës dhe të sqarojë përthyerjen e saj;
- 2.1.3. të përmend sistemet malore dhe vargmalet dhe t'i krahasojë në mes veti;
- 2.1.4. të shpjegojë zonat klimatike në Europë;
- 2.1.5. të përmend karakteristikat themelore të bashkësive bimore dhe shtazore në Europë;
- 2.1.6. të sqarojë elementet dhe strukturat e ndryshme të popullatës europiane;
- 2.1.7. të kuptojë proceset integruese në Europë.

2.2. Europa Jugore

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 2.2.1. të sqarojë pozitën gjeografike të Europës Jugore;
- 2.2.2. të shpjegojë karakteristikat themelore të natyrës;
- 2.2.3. të shpjegojë elementet dhe strukturat e ndryshme të popullatës së Europës Jugore;
- 2.2.4. të vërej varësinë ndërmjet natyrës dhe ekonomisë së Europës Jugore;
- 2.2.5. të kuptojë rëndësinë e komunikacionit dhe atë turistike të Mesdheut;
- 2.2.6. të shpjegojë veç e veç karakteristikat themelore natyrore dhe shoqërore të vendeve të Europës Jugore.

2.3. Europa Perëndimore

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 2.3.1. të shpjegojë pozitën gjeografike të Europës Perëndimore;
- 2.3.2. të sqarojë vetitë themelore natyrore dhe shoqërore të Europës Perëndimore;
- 2.3.3. të kuptojë zhvillimin ekonomik;
- 2.3.4. të shpjegojë karakteristikat themelore natyrore dhe shoqërore të vendeve të Europës Perëndimore.

2.4. Europa e Mesme

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 2.4.1. të vlerësojë volitshmëritë e Europës së Mesme në kuptimin e reljevit, komunikacionit dhe kushtet për jetën e njerzëve;
- 2.4.2. të sqarojë rëndësinë e komunikacionit dhe atë ekonomike të Danubit;
- 2.4.3. të përmend popujt e Europës së Mesme dhe të caktojë grupin gjuhësor dhe religjioz që bëjnë pjesë;
- 2.4.4. të kuptojë varësinë ndërmjet natyrës dhe afarizmit në Europën e Mesme;
- 2.4.5. të shpjegojë karakteristikat themelore natyrore dhe shoqërore të vendeve të Europës së Mesme.

2.5. Europa e Veriore

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 2.5.1. të sqarojë pozitën gjeografike të Europës Veriore;
- 2.5.2. të kuptojë karakteristikat themelore natyrore të Europës Veriore;
- 2.5.3. të vërej ndikimin e klimës polare në popullimin dhe mënyrën e jetës;
- 2.5.4. të sqarojë karakteristikat themelore natyrore dhe shoqërore të vendeve të Europës Veriore.

2.6. Europa Lindore

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

2.6.1. të sqarojë pozitën gjeografike;

2.6.2. të përmend karakteristikat e popullatës dhe të shpjegojë zhvillimin ekonomik të Europës Lindore;

2.6.3. të shpjegojë karakteristikat themelore natyrore dhe shoqërore të vendeve të Europës Lindore.

3. KONTINENTET JASHTË EUROPËS

3.1. AZIA

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.1.1. të sqarojë pozitën gjeografike të Azisë;

3.1.2. të analizojë përthyerjen horizontale dhe vertikale të kontinentit;

3.1.3. të dallojë tipat klimatike;

3.1.4. të sqarojë rëndësinë e rrjedhave të mëdha të ujit;

3.1.5. të dallojë botën karakteristike bimore dhe shtazore;

3.1.6. të analizojë elementet dhe strukturat e ndryshme të popullsisë;

3.1.7. të veçojë problemet më të rëndësishme të popullatës;

3.1.8. të përmend pasuritë natyrore themelore ;

3.1.9. të vlerësojë zhvillimin e ekonomisë;

3.1.10. të veçojë tërësitë rajonale në bazë të karakteristikave të tyre natyrore dhe shoqërore.

3.2. AZIA – KURIOZITETET GJEOGRAFIKE

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.2.1. të përshkruaj Himalajet;

3.2.2. të përmend vlerat e Murit Kinez;

3.2.3. të dallojë popujt karakteristik.

3.3. AFRIKA

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.3.1. të sqarojë pozitën gjeografike të Afrikës;

3.3.2. të analizojë përthyerjen horizontale dhe vertikale të kontinentit;

3.3.3. të krahasojë zonat klimatike dhe bimore, të japë konkluzione për kushtet për jetën;

3.3.4. të shpjegojë rëndësinë e rrjedhave ujore dhe liqeneve më të mëdha;

3.3.5. të dallojë botën karakteristike bimore dhe shtazore;

3.3.6. të analizojë elementet dhe strukturat e ndryshme të popullatës;

3.3.7. të dallojë tipat e vendbanimeve;

3.3.8. të veçojë problemet kryesore të popullatës;

3.3.9. të përmend prodhimet sipas të cilave vendet afrikane janë të njohura në botë;

3.3.10. të veçojë tërësitë rajonale në bazë të karakteristikave të tyre natyrore dhe shoqërore.

3.4. AFRIKA – KURIOZITETE GJEOGRAFIKE

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.4.1. të përshkruaj Saharën, Piramidat e Egjiptit;

3.4.2. të përshkruaj Kilimanxharon-pullazin e Afrikës;

3.4.3. të dallojë karakteristikat e vendbanimeve dhe popullatës.

3.5. AMERIKA – POZITA GJEOGRAFIKE DHE ZBULIMI

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 3.5.1. të shpjegojë pozitën gjeografike të Amerikës;
- 3.5.2. të sqarojë zbulimin dhe kolonizimin e Amerikës.

3.6. AMERIKA VERIORE

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 3.6.1. të analizojë përthyerjen e brigjeve të Amerikës Veriore;
- 3.6.2. të shpjegojë karakteristikat e relijevit;
- 3.6.3. të dallojë zonat klimatike dhe bimore, të nxjerr konkluzione për kushte për jetën;
- 3.6.4. të sqarojë rëndësinë e rrjedhave ujore dhe liqeneve më të mëdha;
- 3.6.5. të analizojë përbërjen e popullatës;
- 3.6.6. të dallojë tipat dhe funksionet e vendbanimeve;
- 3.6.7. të përmend pasuritë natyrore më të rëndësishme;
- 3.6.8. të vlerësojë se si faktorët natyror dhe shoqëror ndikojnë në zhvillimin e ekonomisë dhe zhvendosjen e veprimtarive ekonomike;
- 3.6.9. të vlerësojë rolin e SHBA-ve dhe Kanadasë në botë.

3.7. AMERIKA VERIORE– kuriozitetet gjeografike

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 3.7.1. të përshkruaj Jeloustonin – parkun e parë nacional;
- 3.7.2. të analizojë rëndësinë e Liqeneve të Mëdha dhe rrugën lundruese nëpër Sen Lorens;
- 3.7.3. të përshkruaj Kanjonin e Madh dhe të sqarojë vlerën e tij turistike;
- 3.7.4. të dallojë popullatën karakteristike.

3.8. AMERIKA E MESME

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 3.8.1. të sqarojë pozitën gjeografike;
- 3.8.2. të analizojë përthyerjen e brigjeve;
- 3.8.3. të shpjegojë karakteristikat e relievit;
- 3.8.4. të dallojë zonat klimatike dhe bimore, të nxjerrë konkluzione për kushtet e jetës;
- 3.8.5. të shpjegojë rëndësinë e rrjedhave ujore më të mëdha dhe liqeneve;
- 3.8.6. të analizojë përbërjen e poullatës;
- 3.8.7. të përmend prodhimet e rëndësishme me të cilat janë të njohura në botë vendet e Amerikës së Mesme.

3.9. AMERIKA E MESME– kuriozitetet gjeografike

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 3.9.1. të përshkruaj civilizimet e vjetra në Amerikën e Mesme, Majët, Astekët, Inkët;
- 3.9.2. të sqarojë rëndësinë lundruese të Kanalit të Panamasë;
- 3.9.3. të dallojë dhe të përshkruaj megalopolisin Meksiko Siti.

3.10. AMERIKA E JUGUT

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 3.10.1. të shpjegojë pozitën e Amerikës së Jugut;
- 3.10.2. të analizojë përthyerjen e brigjeve të kontinentit;
- 3.10.3. të ndajë tërësitë e mëdha natyrore dhe të shpjegojë karakteristikat e relievit;
- 3.10.4. të dallojë brezat klimatik dhe bimor;
- 3.10.5. të shpjegojë rëndësinë e rrjedhave ujore dhe liqeneve më të mëdha
- 3.10.6. të dallojë popullatën karakteristike dhe vendbanimet;
- 3.10.7. të përmend pasuritë natyrore;
- 3.10.8. të vlerësojë se si faktorët natyror dhe shoqëror ndikojnë në zhvillimin e ekonomisë dhe shpërndarjen e veprimtarive ekonomike;

3.10.9. të përmend prodhimet e rëndësishme me të cilat vendet e Amerikës së Jugut janë të njohura në botë.

3.11. AMERIKA E JUGUT– kuriozitetet gjeografike

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.11.1. të përshkruaj Amazoninë dhe të shpjegojë rëndësinë e saj;

3.11.2. të dallojë dhe të përshkruaj Andet.

3.12. AUSTRALIA, OQEANIA

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.12.1. të sqarojë pozitën gjeografike të Australisë dhe Oqeanisë;

3.12.2. të analizojë përthyerjen e brigjeve të kontinentit;

3.12.3. të tregojë dhe të emrojë bashkësitë e ujdhesave të Oqeanisë;

3.12.4. të shpjegojë karakteristikat e relievit të kontinentit;

3.12.5. të zbulojë mostrat për botën karakteristike bimore dhe shtazore;

3.12.6. të analizojë veçoritë e ujërave;

3.12.7. të përmend pasuritë natyrore, të konkludojë për zhvillimin ekonomik;

3.12.8. të analizojë përbërjen e popullatës;

3.13. AUSTRALIA DHE OQEANIA – kuriozitetet gjeografike

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.13.1. të përshkruaj format karakteristike të natyrës, grumbullin e madh koral, parqet nacionale;

3.13.2. të dallojë popullatën karakteristike;

3.13.3. të përshkruaj ishujt karakteristik të Oqeanisë.

3.14. ZONAT POLARE – karakteristikat ekonomike dhe shoqërore

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.14.1. të shpjegojë pozitën gjeografike të Arktikut dhe Antarktikut;

3.14.2. të analizojë klimën polare, të konkludojë për kushtet e jetës;

3.14.3. të dallojë veçoritë e botës bimore dhe shtazore;

3.14.4. të njohë popullatën karakteristike.

3.15. ZONAT POLARE – kuriozitetet gjeografike

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

3.15.1. të përshkruaj zbulimet e Polit të Veriut dhe Polit të Jugut.

4. GJEOGRAFIA E MALIT TË ZI

4.1. POZITA GJEOGRAFIKE, MADHËSIA, KUFIJTË DHE RREGULLIMI SHTETËROR I MALIT TË ZI

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

4.1.1. të caktojë pozitën gjeografike të Malit të Zi;

4.1.2. të përmend kufirin shtetëror dhe madhësinë e Malit të Zi;

4.1.3. të përmend rregullimin shtetëror të Malit të Zi.

4.2. RELIEVI I MALIT TË ZI

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

4.2.1. të dallojë tërësitë e relievit të Malit të Zi;

4.2.2. të njohë kufijtë dhe vetitë e tërësive të relievit;

4.2.3. të dallojë dhe të klasifikojë format e relievit në Mal të Zi;

4.2.4. të njohë vetitë e rajoneve shkëmbore(karstike).

4.3. KLIMA E MALIT TË ZI

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 4.3.1. të shpjegojë ndikimin e faktorëve klimatik në klimën e Malit të Zi;
- 4.3.2. të njohë tipat e klimës dhe vetitë e tyre;
- 4.3.3. të vërej dallimet në mes të disa tipave të klimës.

4.4. UJËRAT E MALIT TË ZI

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 4.4.1. të përmend faktorët që ndikojnë në pasurinë ujore të Malit të Zi;
- 4.4.2. të përshkruaj karakteristikat themelore të Detit Adriatik ;
- 4.4.3. të dallojë liqenet sipas mënyrës së krijimit dhe pozitës;
- 4.4.4. të emërojë lumejtë më të mëdhenj të Malit të Zi dhe t'i radhisë sipas derdhjes;
- 4.4.5. të njohë veçoritë hidrologjike të shkëmbit (karstit);
- 4.4.6. të vlerësojë vlerën ekonomike të ujërave në Mal të Zi.

4.5. BOTA BIMORE DHE SHTAZORE, TOKA, MBROJTJA E NATYRËS DHE PARQET NACIONALE

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 4.5.1. të numërojë faktorët që ndikojnë në llojlojshmërinë dhe përhapjen e botës bimore dhe shtazore;
- 4.5.2. të kuptojë pasojat e veprimtarisë njerëzore në botën bimore dhe shtazore;
- 4.5.3. të emrojë parqet nacionale në Mal të Zi dhe të shpjegojë rëndësinë e tyre;
- 4.5.4. të kuptojë nocionin shteti ekologjik.

4.6. POPULLATA DHE VENDBANIMET

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 4.6.1. të përmend karakteristikat demografike të Malit të Zi;
- 4.6.2. të dallojë vendbanimet sipas madhësisë, llojit, tipit dhe funksionit;
- 4.6.3. të komentojë grafiket, tabelat, dijagramet .

4.7. EKONOMIA E MALIT TË ZI

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 4.7.1. të shpjegojë ndikimin e faktorëve natyror dhe shoqëror në zhvillimin e ekonomisë në Mal të Zi;
- 4.7.2. të vlerësojë rëndësinë dhe rolin e disa veprimtarive ekonomike;
- 4.7.3. të dallojë problemet bashkëkohore të ekonomisë;
- 4.7.4. të konkludojë cilat janë perspektivat e zhvillimit ekonomik të Mal të Zi.

4.8. RAJONET E MALIT TË ZI

Qëllimet e provimit

Nxënësi tregon se di:

- 4.8.1. të përmend kufijtë dhe veçoritë e rajoneve gjeografike në Mal të Zi.

6. SHEMBULLI I TESTIT ME SKEMË PËR PIKËZIM

Në detyrat në vazhdim qarko shkronjën para përgjigjes së saktë.

1. Në cilën paralele ndodheni nëse Dielli në mesditë është saktësisht mbi kokën tuaj dhe atë me 22 dhjetor?

- A) ekuator
- B) tropikun jugor
- C) tropikun verior

1 pikë

2. Çka është lymërishta?

- A) varrezë elefantash
- B) pyll i dendur dhe i errët
- C) tokë jopjellore
- D) meandër e shkëputur e lumit

1 pikë

3. Popullata bashkëkohore migron më së shpeshti për:

- A) shkaqe ekonomike
- B) shkaqe politike
- C) nevoja shëndetësore

1 pikë

4. Në cilin kontinent janë krijuar religjionet e mëdha, krishterimi, islami dhe budizmi?
- A) Afrikë
 - B) Amerikë
 - C) Azi
 - D) Evropë

1 pikë

5. Pjesa më e madhe e Evropës ndodhet në:
- A) brezin jugor të ftohtë
 - B) brezin jugor të mesëm
 - C) brezin verior të mesëm
 - D) brezin e zjarrtë

1 pikë

6. Cili kontinent e ndan ekuatorin?
- A) Antarktiku
 - B) Azia
 - C) Evropa
 - D) Amerika e Veriut

1 pikë

7. Liqeni i Bajkallit është:
- A) në lartësinë më të vogël mbidetare
 - B) në lartësinë më të madhe mbidetare
 - C) më i thelli
 - D) më i madhi

1 pikë

8. Sipas pozitës gjeografike Mali i Zi është vend:

- A) ballkanik, i Adriatikut, i Europës Jugore
- B) ballkanik, i Europës së Mesme, dhe Adriatikut
- C) i Europës Jugore, Fushës së Danubit dhe Mesdheut
- D) i Panonisë, i Evropës Jugore dhe Mesdheut

1 pikë

9. Cila fushëgropë ndodhet **në** luginën e lumit Lim?

- A) E Andrijevicës
- B) E Beranit
- C) E B. Poles
- D) E Plevles

1 pikë

10. Sa përqindje e popullatës së Malit të Zi janë të punësuar në bujqësi?

- A) 9%
- B) 19%
- C) 29%
- D) 39%

1 pikë

Në detyrat në vazhdim çdo kuptimi në kolonën e majtë mund t'i bashkoni vetëm një nocion nga kolona e djathtë. Duhet që mbi vija pranë numrit që tregon kuptimin në kolonën e majtë të shënoni shkronjën e përgjigjes së saktë nga kolona e djathtë. Keni kujdes, një përgjigje në anën e djathtë është e tepërt!

11. Bashkoni?

1. Jupiteri	A) planeti më i largët
2. Neptuni	B) planeti më i madh
3. Venera	C) planeti me biosferë
4. Toka	D) planeti me unazë
	E) planeti pa satelit

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

4 pikë

12. Bashkoni çiftet gjegjëse:

1. Gjermanë	A) baskishte
2. Romanë	B) frënge
3. Sllovenë	C) kroate
	D) gjermane

1) _____

2) _____

3) _____

3 pikë

13. Bashkoni objektet gjeografike ose vetitë (ekonomike apo kulturore) me njërin nga vendet e dhëna.

1. Kulla e Ajfellit	A) Danimarka
2. Akropoli	B) Franca
3. Koloseumi	C) Greqia
4. Korida	D) Italia
5. Kubet Lego	E) Spanja
	F) Suedia

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

5 pikë

14. Cilit grup, sipas mënyrës së krijimit të basenit të liqenit, u përkasin liqenet e mëposhtme:

1. Liqeni i Krupës	A) karstik
2. Liqeni i Plavës	B) të akullt
3. Liqeni i Shkodrës	C) të lumenjve
	D) artificial

1) _____

2) _____

3) _____

3 pikë

**Me kujdes lexoni pohime e dhëna dhe caktoni nëse janë të sakta (S) ose të pasakta (P).
Qarko (S) nëse mendon se pohimi është i saktë, përkatësisht (P) nëse mendon se pohimi është i pasaktë.**

15. Përcaktoju ndaj pohimeve në vijim:

A) Të gjithë meridianet janë të njëjtë.	S	P
B) Meridianet janë rrrathë të imagjinuar.	S	P
C) Paralelet janë njëllor sikur mesditësit.	S	P
D) Perimetri i paraleleve zvogëlohet drejt polove.	S	P

4 pikë

16. Përcaktoju ndaj pohimeve të mëposhtme:

A) Rajoni më i rëndësishëm në Afrikë është Baseni i Kongos, sepse ka klimën ekuatoriale.	S	P
B) Erërat e nxehta dhe të ftohta të cilat fryjnë nga tropiku drejt ekuatorit quhen monsunet.	S	P
C) Pjesa dërrmuese e popullatës së afrikës jeton në brigjet e lumenjve, si dhe në lartësitë e mëdha mbidetare.	S	P
D) Bujqësia është dega kryesore e ekonomisë së Afrikës.	S	P

4 pikë

17. Problemet kryesore demografike të Malit të Zi janë:

A) rritja e lartë natyrore	S	P
B) popullata gjithnjë e më e moshuar	S	P
C) popullimi jo i barabartë i disa rajoneve	S	P
D) numri i lartë i popullatës së re	S	P

4 pikë

Pyetjet e tipit të hapur:

18. Plotëso fjalitë:

A) Rrotullimi i Tokës rreth Diellit quhet _____.

B) Rrotullimi i Tokës rreth boshtit quhet _____.

2 pikë

19. Plotëso fjalitë:

Numri i të lindurve gjallë quhet _____ kurse të vdekur _____.

Dallimi i tyre paraqet _____.

3 pikë

20. Me ndihmë të hartës udhëtojmë me objekte ujore gjeografike nga Mali i Zi (porti i Tivarit) deri në Maltë .

Plotëso fjalinë:

Tivar, përmes Detit _____ nëpër ngushticë e _____
, e pastaj përmes Detit _____ dhe Detit _____ ,deri në Maltë

4 pikë

21. Plotëso fjalinë:

Europjanë të rinj, himi i Europës quhet _____ , kurse himni i Malit të Zi quhet _____.

2 pikë

22. Plotëso fjalinë:

Cila klimë dallohet me reshje të mëdha gjatë stinës së verës, kurse pa të reshura në dimër. Kjo është veti e klimës _____.

1 pikë

23. Plotëso fjalinë:

Mali i Zi i përket zonës së orës _____. Nëse në Londër është ora 12 në Mal të Zi është ora _____.

2 pikë

24. Plotëso fjalinë:

Gjiri më i madh në Mal të Zi është _____ , kurse siujdhesa më e madhe është _____.

2 pikë

25. Plotëso fjalinë:

Njelmësia mesatare e Detit Adriatik është _____ ‰ , çka do të thotë se në një litër ujë ndodhen _____ kripë.

2 pikë

26. Plotëso fjalinë:

Gurra karstike nëndetare e ujit të ëmbël quhet _____.

1 pikë

27. Shkruaji tri shtete ishullore të Europës – shtete në ujdhesa?

A) _____

B) _____

C) _____

3 pikë

28. Shkruaji tri kalime detare (kanale, moreuz) nëpër të cilat duhet të kalojnë anijet nëse udhëtojnë rrugës më të shkurtër nga Londra deri në Mombaj (Indi):

A) _____

B) _____

C) _____

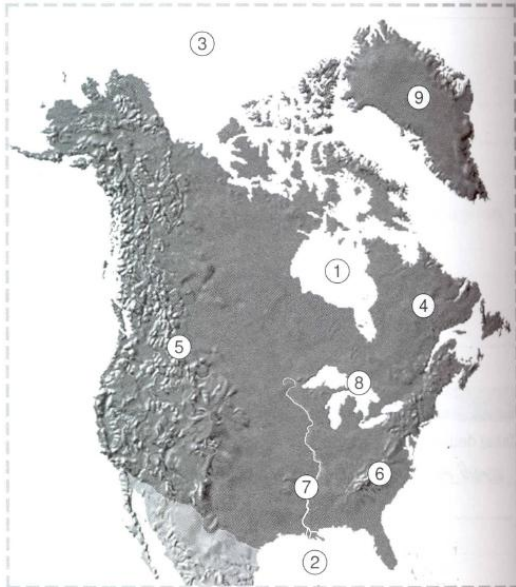
3 pikë

29. Në fushat e zbrazëta të tabelës së dhënë shkruaji tipat mbizotërues të klimës që i përgjigjet rajonit të dhënë:

Rajoni	Tipi klimatik
Gadishulli Arabik	
Gadishulli Indian	
Borneo	
Kilimanxharo	
Alaska	

5 pikë

30. Në hartën e Amerikës Veriore me numra janë shënuar objektet natyrore. Mbi vijat e zbrazëta shkruaje emrin përkatës!

A) 1. _____

B) 4. _____

C) 6. _____

D) 7. _____

4 pikë

31. Janë dhënë 5 breza të temperaturës së lartësive në Amerikën e Mesme. Renditi ato sipas lartësisë – nga më e ulëta deri te më e larta:

Terra fria , Terra templada , Terra nevada , Terra kaliente , Terra helada.

A. _____

B. _____

C. _____

D. _____

E. _____

4 pikë

32. Mbi vija të zbrazëta shkruaji kuptimet përkatëse nga ato që janë dhënë:

- përzierja e indianëve dhe popullatës zezake,
- popullata e Azisë Lindore dhe Juglindore,
- populli autokton i Australisë dhe Tasmanisë,
- jetojnë në Alaska,
- janë krijuar me përzierjen e racës zezake dhe asaj europiane,
- jetojnë në shkretëtirë, kryesisht janë nomadë në kërkim të kullotave më të mira,
- kryesisht popullojnë Afrikën e Veriut,
- besojnë budizmin.

- A) Aborixhinët _____
- B) Zambosët _____
- C) Inuitët _____
- D) Beduinët _____
- E) Arabët _____

5 pikë

33. Shkruaji 3 tërësi të mëdha të relievit të cilat veçohen në Mal të Zi .

- A. _____
- B. _____
- C. _____

3 pikë

34. Shkruaji tri forma të relievit gëlqeror (karstik)?

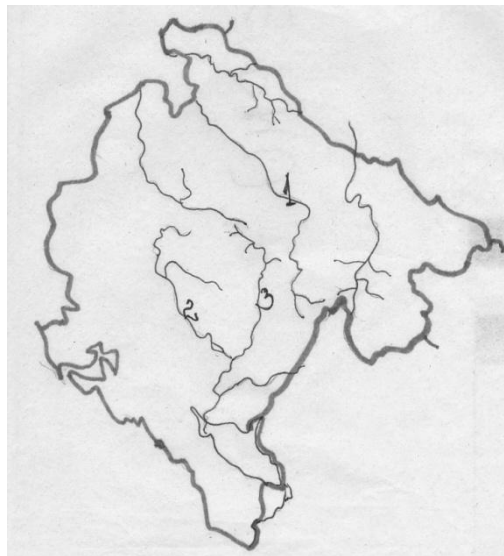
A) _____

B) _____

C) _____

3 pikë

35. Në hartën memece të Malit të Zi me numra janë shënuar tre lumenj. Pranë numrit përkatës shkruaje emrin e lumit që është shënuar me atë numër.

A) 1. _____

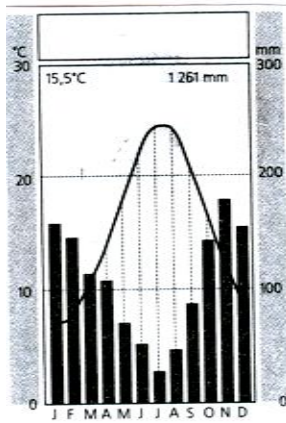
B) 2. _____

C) 3. _____

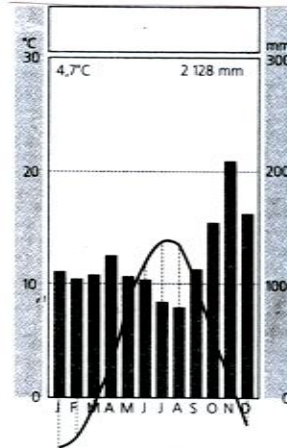
3 pikë

36. Janë dhënë katër diagrame të klimës karakteristik për tipat e klimës që paraqiten në Mal të Zi. Nën çdo diagram shkruaje tipin e klimës që përfaqëson.

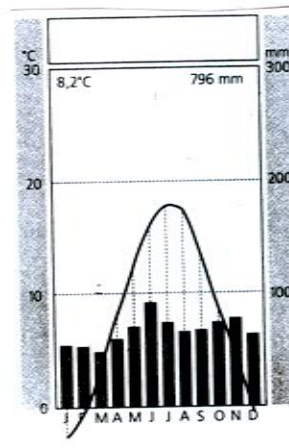
A

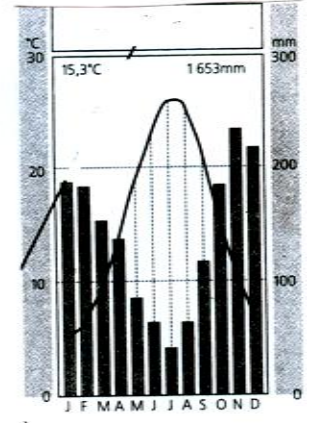
B

C

D

A) _____

B) _____

C) _____

D) _____

4 pikë

37. Sqaro përse Lumin Nil e quajm "oazë lumore"?

2 pikë

38. Shkruaj shkurtimisht në çka mbështetet rëndësia ekonomike e Detit Adriatik.

5 pikë

PËRGJIGJET ME SKEMË PËR PIKËZIM

1. Nën B – tropikun jugor 1 pikë
2. Nën D – meandri i ndërprerë i lumit 1 pikë
3. Nën A - shkaqeve ekonomike 1pikë
4. Nën C – Azisë 1 pikë
5. Nën C –veriut të butë 1 pikë
6. Nën B – Azisë 1 pikë
7. Nën C – më i thelli 1 pikë
8. Nën A – shtet ballkanik, i Adriatikut, Europës Jugore 1 pikë
9. Nën D- Plevles 1 pikë
10. Nën A - 9% 1 pikë
11. 1- B 1 pikë
2 - A 1 pikë
3- E 1 pikë
4- C 1 pikë
12. 1- D 1 pikë
2- B 1 pikë
3- C 1 pikë
13. 1- B 1 pikë
2- C 1 pikë
3- D 1 pikë
4- E 1 pikë
5- A 1 pikë

14. 1- D 1 pikë

2- B 1 pikë

3- A 1 pikë

15. A-S 1 pikë

B- P 1 pikë

C- P 1 pikë

D- S 1 pikë

16. A- S 1 pikë

B- P 1 pikë

C- S 1 pikë

D- S 1 pikë

17. A- P 1 pikë

B- S 1 pikë

C- S 1 pikë

D- P 1 pikë

18. A) Rrotullimit i Tokës rreth Diellit quhet **revolucion**. 1 pikë

B) Rrotullimi i Tokës rreth boshtit quhet **rotacion**. 1pikë

19. Numri i të lindurve gjallë quhet **natalitet** (1 pikë), kurse i të vdekurve **mortalitet** (1pikë).
Dallimi i tyre paraqet **rritjen natyrore** (1 pikë).

20. Tivar, permes **Detit Adriatik**(1 pikë) nëpër ngushticën e **Otrantos**(1 pikë), e pastaj përmes Detit **Jon**(1 pikë) dhe Detit të **Mesdheut**(1pikë), deri në Maltë .

21. Europeanë të rinj, himni i Europës quhet, „**Oda e gëzimit**“ (1 pikë), kurse himni i Malit të zi quhet, „**Oj svijetlla majska zoro**“ (1pikë).
22. Cila klimë dallohet me reshje të mëdha gjatë stinës së verës, kurse pa të reshura në dimër. Kjo është veti e klimës **monsune** (1pikë).
23. Mali i Zi i përket zonës së orës së **Evropës Veriore**(1 pikë). Nëse në Londër është ora 12 në Mal të Zi është **13** (1pikë).
24. Gjiri më i madh në Mal të Zi është gjiri i **Bokës së Kotorrit**(1pikë), kurse siujdhesa më e madhe është **Llushtica** (1pikë).
25. Njelmësia mesatare e Detit Adriatik është **35** (1 pikë) ‰, çka do të thotë se në një litër ndodhen **35 gramë** kripë (1pikë).
26. Burimi karstik nëndetar i ujit të ëmbël quhet **vrujim (gurrë)** (1 pikë).
27. Përgjigje e mundshme: Islanda ; Britania e Madhe , Irlanda, Malta.
Çdo shtet ishullor i shkruar saktë sjell 1pikë. Gjithsej 3 pikë.
Renditja nuk është e rëndësishme.
28. Përgjigje e mundshme: Lamansh, Gjibraltari, Kanali i Suecit, Bab el Mandeb.
Çdo kalim detar i shkruar saktë sjell 1 pikë. Gjithsej 3 pikë.
Renditja nuk është e rëndësishme.

29.

Rajoni	Tipi i klimës
Gadishulli Arabik	Shkretinore (1 pikë)
Gadishulli Indian	Monsune (1 pikë)
Borneo	Ekuatoriale (1 pikë)
Kilimanxharo	Malore (1 pikë)
Alaska	Subpolare ose polare (1 pikë)

30. Përgjigje:

- A) 1. Gjiri i Hadsonit 1 pikë
- B) 4. Labradorit 1 pikë
- C) 6. Malet Apalaçe 1 pikë
- D) 7. Misisipi 1 pikë

31. Përgjigje:

- A. Terra kaliente
- B. Terra templada
- C. Terra fria
- D. Terra helada
- E. Terar nevada

Për një renditje të saktë 1 pikë, për dy renditje të sakta 2 pikë, për tri renditje të sakta 3 pikë, për katër dhe pesë renditje të sakta 4 pikë, sepse e pesta hapet vetvetiu nëse katër renditen saktë.

32. Përgjigjet:

- E) Aborixhinët **popull autokton i Australisë dhe Tasmanisë** 1 pikë
- F) Zambosët **përzjerja e indianëve dhe popullatës zezake** 1 pikë
- G) Inuitët **jetojnë në Alaskë** 1 pikë
- H) Beduinët **jetojnë në shkretëtirë, kryesisht janë nomadë në kërkim të kullotave më të mira** 1 pikë
- E) Arabët **kryesisht e popullojnë Amerikën Veriore** 1 pikë

33. Përgjigje e mundshme: bregdeti i Malit të Zi ose rajoni Adriatik, zona e gurit të thellë, lugina e pjesës kontinentale të Malit të Zi, malet dhe majat, Mali i Zi Verilindor.

Çdo rajon i tërësisë relievore i dhënë saktë sjell 1 pikë. Gjithsej 3 pikë.

Renditja nuk është e rëndësishme.

34. Përgjigje të mundshme: thepat shkëmborë, hurdhat, lugjet, fushat karstike, humnerat, shpellat.

Çdo formë e shkruar drejtë sjell 1 pikë. Gjithsej.

Renditja nuk është e rëndësishme.

35. Përgjigje:

- A) 1. Tara 1 pikë
- B) 2. Zeta 2 pikë
- C) 3. Moraça 3 pikë

36. Përgjigje:

- A) mesdhetare(mesdhetare, adriatiko-mesdhetare, adriatiko –mesdhetare)
1 pikë
- B) malore 1 pikë
- C) e mesme-kontinentale 1 pikë
- D) e ndryshuar-mesdhetare (e ndryshuar-mesdhetare) 1 pikë

37. Përgjigje të dëshirueshme: Nga të dy anët e lumit Nil gjendet shkretëtira. Lugina e Nilit është tokë shumë pjellore dhe e përshtatshme për kultivimin e kulturave të ndryshme.

Përgjigje të dëshirueshme 1 pikë

- Nga të dy antë e Lumit Nil ndodhet shkretëtira.
- Për arsye se rrjedh nëpër shkretëtirë.
- Lugina e Nilit është tokë shumë pjellore dhe e përshtatshme për kultivimin e kulturave të ndryshme.
- Lumi Nil mundëson që në luginën e tij të jetë tokë pjellore.
- Nil sjell lllum pjellor.

Përveç përgjigjes së dëshirueshme pranohen edhe 2 pikë dhe përgjigje të mundshme.

- Nil kalon për shkretëtirë dhe sjell lllum pjellor.
- Nga të dy anët e lumit Nil ndodhet shkretëtira, kurse lumi në luginën e tij mundëson tokë pjellore.
- Nil kalon nëpër shkretëtirë. Lugina e Nilit është tokë shumë pjellore e përshtatshme për kultivimin e kulturave të ndryshme.

38. Përgjigje e dëshirueshme: Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror. Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë ndër destinimet turistike më tërheqëse të Europës. Është i përshtatshëm për komunikacion detar, është pjesë e Detit të Mesdheut, si njërit nga detet më të frekuentuar në botë.

Përgjigje të dëshirueshme 1 pikë

- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror.
- Deti Adriatik është i rëndësishëm për ekonominë tonë.
- Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë ndër destinacionet turistike më tërheqëse të Europës.
- Rëndësia ekonomike ka për zhvillim turizmin.

- Klima dhe plazhet mundësojnë zhvillimin e turizmit.
- Është i përshtatshëm për komunikacion detar.
- Është i përshtatshëm për fitimin e kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.
- Për peshkatari dhe fitimin e kripës.
- Për zhvillimin e ndërtimtarisë së anijeve.

Përgjigje të dëshirueshme 2 pikë

- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror. Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë në destinimet më tërheqëse të turizmit të Europës.
- Deti Adriatik është resurs ekonomik, kurse është më i rëndësishmi për zhvillimin e turizmit.
- Është i përshtatshëm për komunikacion detar, është pjesë e Detit Mesdhe, si njërit nga detet më të frekuentuar në botë.
- Rëndësia ekonomike ka për zhvillim turizmin, kurse është i përshtatshëm për komunikacion detar.
- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror, kurse në veçanti është i përshtatshëm për komunikacion detar.
- I përshtatshëm për komunikacion detar, dhe për fitimin e kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.
- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror, në veçanti për fitimin e kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.
- Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë në destinacionet turistike më tërheqëse të Europës, por fitimi i kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.
- Ka rëndësi ekonomike për zhvillimin e turizmit, Rëndësi ekonomike ka për zhvillimin e turizmit.

Përgjigje të dëshirueshme 3 pikë

- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror. Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë në destinacionet turistike më tërheqëse të Europës. Është i

përshtatshëm për komunikacion ujor.

- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror, ka rëndësi ekonomike për zhvillimin e turizmit, është i përshtatshëm për komunikacion ujor.
- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror, ka rëndësi ekonomike për zhvillimin e turizmit, dhe për fitimin e kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.
- Ka rëndësi ekonomike për zhvillimin e turizmit, është i përshtatshëm për komunikacion rrugor dhe për fitimin e kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.

Përgjigje të mundshme 4 pikë

- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror. Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë ndër destinacionet turistike më tërheqëse të Europës. Është i përshtatshëm për komunikacion detar, është pjesë e Detit të Mesdheut, si njërit nga detet më të frekuentuar në botë.
- Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë në destinacionet turistike më tërheqëse të Europës. Është i përshtatshëm për komunikacion detar, është pjesë e Detit të Mesdheut, si njërit nga detet më të frekuentuar në botë. Është i përshtatshëm për fitimin e kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.
- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs natyror. Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë në destinacionet turistike më tërheqëse të Europës. Është i përshtatshëm për komunikacion detar. Është i përshtatshëm për fitimin e kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.
- Deti Adriatik ka rëndësi të shumëfishtë si resurs ekonomik. Për shkak të veçorive klimatike dhe plazheve me rërë bën pjesë në destinacionet turistike më tërheqëse të Europës. Është pjesë e Detit të Mesdheut, si njërit ndër detet më të frekuentuar në botë. Është i përshtatshëm për fitimin e kripës, peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.

Të 5 pikët nëse është dhënë përgjigja e dëshiruar ose nëse janë përfshirë të gjithë elementet e rëndësishme, me rëndësi të veçantë resursi natyror, zhvillimi i turizmit, klimës dhe plazhit, komunikacioni detar, pjesë e Detit të Mesdheut i përshtatshëm për komunikacion, prodhim të kripës e peshkut dhe formave tjera të ekonomisë detare.

Literatura:

Për nxënësit që të përgatitën për provim:

- Millutin Tadiq, Vesna Kekoviq- Gjeografia për klasën VI të shkollës fillore, Enti për Tekste dhe Mjete Mësimore, Podgoricë, 2007.
- Millutin Tadiq, Urosh Rakiq, Vesna Kekoviq- Gjeografia për klasën VII të shkollës fillore, Enti për Tekste dhe Mjete Mësimore, Podgoricë, 2009.
- Millutin Tadiq, Urosh Rakiq, Daniella Neshovska- Gjeografia për klasën VIII të shkollës fillore, Enti për Tekste dhe Mjete Mësimore, Podgoricë, 2009.
- Millutin Tadiq, Gojko Nikoliq, Osman Grgureviiq- Gjeografia për klasën XIX të shkollës fillore, Enti për Tekste dhe Mjete Mësimore, Podgoricë, 2009.